

ВПЛИВ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА-ДОСЛІДНИКА

У статті представлено результати діагностувального етапу експерименту, проведеного серед докторів та кандидатів педагогічних наук, аспірантів педагогічних спеціальностей класичних, педагогічних, гуманітарних, профільних університетів, закладів післядипломної освіти, коледжів та колегіумів різних регіонів України. Проаналізовано основні мотиви та ставлення вчених до науково-дослідницької діяльності, виявлено здобутки особистісного та професійного зростання респондентів; виділено позитивні та негативні зміни, які відбулися у розвитку особистості науковців та виявлено рівень їх задоволеності результатами власних досліджень.

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність, педагог-дослідник, професійне та творче зростання, мотивація дослідника.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються останні роки в українському суспільстві, вимагають докорінних змін і системи вищої освіти. Перехід на дворівневу (бакалавр, магістр) систему підготовки спеціалістів у ВНЗ, нові вимоги до підготовки аспірантів та докторантів (докторів філософії та докторів наук) свідчать про прагнення влади та науковців збагачувати Україну освіченими та конкурентоспроможними фахівцями.

На сьогодні стан розвитку суспільства XXI століття, зокрема освіти та науки, досяг високого рівня інформатизації, що часто призводить до зниження пошукової активності та рівня науково-дослідницької діяльності учнів, студентів, а іноді і пошукувачів наукових ступенів. Створення та розвиток електронних бібліотек, баз навчально-методичної, наукової літератури та доступ до них з можливістю вільного копіювання є як величезним проривом сучасності, так має і негативні наслідки, оскільки часто пошук нових фактів, з'ясування певних закономірностей зводиться до звичайного неосмисленого копіювання інформації та перенесення її до рефератів, курсових та дипломних робіт.

Завданням професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів було, є і залишається відбір та підтримка творчо та науково обдарованої молоді для подальших наукових досліджень, спрямованих на розвиток науки. Викладач має бути наставником у пошуку знання, а не його ретранслятором, а студент, слухач має пережити процес його засвоєння.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Проблемі науково-дослідницької діяльності приділялася значна увага на всіх етапах розвитку педагогічної науки. Різні аспекти підготовки студентів до науково-дослідницької діяльності ґрунтовно висвітлені у роботах І. П. Єрмакової, Т. Г. Кловак, М. О. Князян, В. В. Ковальчук, О. М. Кривоноса, Л. М. Моїсеєва, О. М. Пехоти, Н. І. Поліхун, Л. Ю. Султанової, Д. В. Чернілевського, В. М. Шейка та багатьох інших. Про зв'язок науково-дослідницької діяльності та творчості у своїх роботах наголошували О. Є. Антонова, Д. Б. Богоявленська, В. С. Біблер, Б. М. Кедров, С. О. Сисоєва та ін. Формулюванню нової освітньої парадигми присвячені праці В. Г. Кременя, визначенню мети, завдань та функцій науково-дослідницької роботи – В. П. Андрущенко, В. І. Курила [1–5].

У даній статті маємо **на меті** довести важливість науково-дослідницької діяльності для професійного зростання, формування дослідницької компетентності, саморозвитку як педагога-дослідника, так і молодого покоління – студентів, які формуватимуть подальше майбутнє суспільства.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Відповідно до завдань нашого дослідження було проведено діагностувальний етап експерименту, в ході якого вивчалася думка викладачів щодо впливу дослідницької діяльності на творчий розвиток особистості. До опитування були залучені науковці, які проводять дослідження в межах кафедральних, загальноуніверситетських, держбюджетних тем, а також науково-методичних лабораторій, центрів, наукових шкіл. Вивчалася мотивація та ставлення вчених до науково-дослідницької діяльності, здобутки особистісного та професійного зростання респондентів. Крім того, нас цікавило питання, як розуміють опитувані такі поняття, як "наукова діяльність", "дослідницька діяльність", "наукова школа" та "педагог-дослідник".

В опитуванні взяли участь викладачі (доктори та кандидати педагогічних наук, аспіранти) класичних, педагогічних, гуманітарних, профільних університетів, закладів післядипломної освіти, коледжів та колегіумів. Загалом були охоплені освітні установи м. Києва, Житомира, Вінниці, Запоріжжя, Івано-

Франківська, Ізмаїлу, Кам'янець-Подільського, Миколаєва, Полтави, Рівного, Сум, Умані, Хмельницького, Бердичева та Боярки.

Досліджуваним пропонувався спеціально підготовлений опитувальник, запитання якого стосувалися науково-дослідницької діяльності, зокрема: "Що спонукало Вас до заняття науково-дослідницькою діяльністю?", "Чи розмежовуєте Ви наукову та дослідницьку діяльність? Який зміст вкладаєте в ці поняття?", "Чи відбулися позитивні зміни у розвитку Вашої особистості за час роботи над науковим дослідженням? Якщо так, то які?", "Чи відбулися негативні зміни у розвитку Вашої особистості за час роботи над науковим дослідженням? Якщо так, то які?", "Якого рівня творчого розвитку Ви досягли в ході науково-дослідницької роботи?", "Чи відчуваєте Ви достатньо потенційних можливостей для подальшого творчого зростання?", "Чи підвищився рівень Вашого професіоналізму в ході науково-дослідницької роботи?", "Які форми науково-дослідницької роботи Ви використовували у процесі роботи?", "Чи задовольняють Вас Ваші досягнення у науково-дослідницькій діяльності?" та інші.

Дослідженням було охоплено загалом 63 особи, ті категорії респондентів, які вважаються педагогами-дослідниками. Проте, поняття "педагог-дослідник" не має чіткого однозначного визначення. Більшість учених розуміють під цим поняттям вчителя або викладача ВНЗ, який виконує певне дослідження (не обов'язково дисертаційне) відповідно до плану досліджень школи (ВНЗ, факультету, кафедри) або власне дисертаційне дослідження на основі своєї практичної діяльності. Проведений аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що педагог-дослідник – це, як правило, фахівець, що має вищу педагогічну освіту та виконує наукове дослідження / займається науковою діяльністю в межах професійної діяльності або відповідно до власних інтересів.

Повертаючись до результатів дослідження, зазначимо, що середній вік досліджуваних становив: серед докторів наук – 54 роки (від 41 до 75), майже всі займаються науково-дослідницькою діяльністю не менше 15 років, а найбільше – 50 років; серед кандидатів наук – середній вік 40 років (від 31 до 69), кожен з яких займається науково-дослідною діяльністю не менше 8 років, а найбільше 33 роки. Середній вік аспірантів, які брали участь у дослідженні, становив 34 роки (від 26 до 48), здійснюють наукові дослідження від 1 до 25 років. Отже, респонденти мають значний досвід науково-дослідницької роботи та безпосередньо приймають у ній участь. Основні мотиви, що спонукали їх до даного виду роботи, представлено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Мотиви, що спонукали до заняття науково-дослідницькою діяльністю

докторів наук	кандидатів наук	аспірантів педагогічних спеціальностей
цікаву проблему запропонував викладач для курсової/дипломної роботи		
престижність статусу науковця		
батьки займаються науковою діяльністю		
потреба у самовдосконаленні, саморозвитку		
успішний досвід науково-дослідної роботи під час навчання у ВНЗ		
бажання щось змінити у традиційній системі освіти	вимоги професії	
бажання утвердитися у професійній діяльності та кар'єрне зростання	привабливість педагогічної професії, потреба професійного розвитку	реалізація власного інтересу
іманентна потреба в пошуку істини	потреба в узагальненні та систематизації набутого досвіду	розробка актуальної теми дослідження
інтерес до пошуково-дослідницької діяльності, цікавить сам процес наукового пізнання		
потреба в знаходженні закономірностей становлення і розвитку особистості		
можливість створювати щось нове		

З огляду на зазначене вище, можна зробити висновок, що науково-дослідницькою діяльністю науковці займаються, починаючи ще зі студентських років, оскільки провідним мотивом для них стала робота над курсовими та дипломними роботами (для 42 % докторів педагогічних наук, 26 % кандидатів та 41 % аспірантів). Престижність статусу науковця визначається наступним вагомим мотивом для кандидатів педагогічних наук та аспірантів (19 % та 18 % відповідно), доктори наук вважають, що більше спонукало їх до дослідництва те, що батьки займалися науковою діяльністю (16 %). Проте, переважна більшість мотивів є спільними для всіх категорій педагогів-дослідників і частіше науковців до діяльності спонукають – бажання саморозвитку, кар'єрне зростання, бажання змінити наявну систему освіти та

мотивує сам процес творчої дослідницької діяльності. Бажання продовжувати, розширювати і поглиблювати педагогічні дослідження, творити і самовдосконалюватися є провідними мотивами для успішної науково-дослідницької роботи та підготовки конкурентоспроможних педагогів-дослідників.

Матеріальний аспект як мотив до дослідництва не розглядався і, як показали результати опитування, він на сьогодні не відіграє суттєвої ролі для науковців, в переважній більшості випадків ґрунтовні педагогічні дослідження підтримуються лише власною зацікавленістю та ентузіазмом. Проте, як зазначають експерти, в останні роки відбувається постійний відтік молодих творчих кадрів зі складу НАН України саме через недофінансування наукової сфери, ця цифра постійно зростає.

Вагомим чинником, що відіграє суттєву роль для педагогів-дослідників в процесі здійснення науково-дослідницької діяльності, є позитивні зміни, які відбуваються в розвитку особистості за час роботи над науковим дослідженням.

Досліджувані науковці зазначили про позитивні зміни у розвитку особистості, які систематизовано та представлено в таблиці 2.

Таблиця 2.

Позитивні зміни, які відбуваються у розвитку особистості за час роботи над науковим дослідженням

в інтелектуальному аспекті
<ul style="list-style-type: none"> – розвиток: <ul style="list-style-type: none"> - інтелекту, ерудованості, креативності; - науковості, теоретичності, аналітичності, проблемності, самостійності, критичності, системності мислення; - здібностей: пошукових, дослідницьких, розумових (широта мислення, лабільність, гнучкість), творчих, до змістово-теоретичного узагальнення, до самоуправління (планування, самоорганізація, самомотивація, самоконтроль, самодисципліна); - науково-пізнавального інтересу; - здатності до рефлексії та "відчуття проблеми"; - спостережливості;   – розширення наукового, загального, професійного світогляду; – зростання потреби у науковому, професійному самовдосконаленні; – формування здатності до наукового аналізу, порівняння, узагальнення, формулювання висновків; – оволодіння методологією і методами наукового дослідження; – виявлення причинно-наслідкових зв'язків; – професійний та особистісний саморозвиток; – зростання мотивації, бажання використовувати інноватики у роботі; – поява здатності дивитися на речі з різни кутів зору
в процесуальному аспекті
<ul style="list-style-type: none"> – професійний та особистісний розвиток; – розвиток та вдосконалення умінь та навичок (дослідницьких, практичних, аналітичних, проєктувальних, конструктивних, організаторських, синтезувати знання, експериментальної роботи), уміння слухати, ставити цілі та досягати їх; – набуття інформаційно-аналітичної компетентності; – вироблення нових наукових та спеціальних знань та поглиблення існуючих, можливість їх практичного застосування; – поглиблення розуміння педагогічних явищ у професійній підготовці майбутніх фахівців – осмислення значущості освіти та наукової діяльності; – оволодіння навичками самостійної науково-дослідницької діяльності; – системність та послідовність діяльності; – окреслення подальших наукових орієнтирів; – формування самодисципліни; – більш доцільне використання методів, засобів та форм навчання; – знайомство з іноземними методиками викладання; – вдосконалення системи психологічних, педагогічних, методичних та лінгвістичних знань, організаційних, рефлексивних, аналітичних вмінь; – підготовка олімпіадних завдань, учнів до інтелектуальних конкурсів, вчителів до роботи з обдарованими учнями
в комунікативному аспекті
<ul style="list-style-type: none"> – здобуття широких наукових та професійних контактів; – системність у роботі, виваженість та сміливість у прийнятті рішень; – формування вміння правильного та раціонального планування часу; – посилення родинних цінностей;

<ul style="list-style-type: none"> – примноження відчуття професійної самостійності, соціальної захищеності; – поява бажання поділитись отриманим досвідом, лояльного відношення до оточуючого світу, толерантність до думки інших людей; – комунікабельність
в психологічному аспекті
<ul style="list-style-type: none"> – розвиток: <ul style="list-style-type: none"> - волі, - наполегливості, - терпіння, організованості, відповідальності, цілеспрямованості, системності, працездатності, працелюбності, впевненості у власних силах, - почуття справедливості, - ініціативності, зосередженості, виваженості, вимогливості, впевненості у собі,   – поява почуття радості від процесу пізнання – удосконалення психічних процесів, особистісних рис; – здобуття власного сенсу життя, пов'язаного з науковими дослідженнями; – глибока і оптимістична переконаність у правильності ідеї служіння науці; – суттєві зміни в духовному розвитку; – усвідомлення бажання, інтересу і необхідності заглибитись у вивчення обраної для наукового дослідження проблеми; – моральне та естетичне самовдосконалення, самоствердження, самореалізація, саморефлексія, формування відчуття самодостатності; підвищення рівня самооцінки; – чіткість життєвої позиції; – вимогливість до своїх наукових якостей; – особистісне задоволення; – зміна філософії життя; – емпатійність до соціальних перетворень; – формування психологічної загартованості
у фізіологічному аспекті
<ul style="list-style-type: none"> – краще функціонує мозок; – фізичне самовдосконалення

Отже, наукова робота допомагає вдосконалювати як особистісні якості (самостійність, цілеспрямованість, наполегливість, ерудованість тощо), так і професійні знання та вміння (вдосконалення системи психологічних, педагогічних, методичних та лінгвістичних знань, організаційні, рефлексивні, аналітичні вміння), спонукає до оволодіння методологією та методами наукового дослідження, сприяє самореалізації та саморефлексії.

Погоджуємося з думкою респондентів, що найвища ступінь позитивних змін науковця – лояльне ставлення до навколишнього світу: 1) розуміння недосконалості об'єктів, аналітичний підхід до визначення цієї недосконалості та розуміння можливостей її усунення, 2) виділення досконалих об'єктів, їх позитивне сприйняття та прагнення до них.

Проте, як зазначають опитані дослідники, вони відчувають і певні негативні зміни, до яких призводить тривала науково-дослідницька робота, а саме: *в психологічному сенсі*: інтровертність, зосередженість на своїх дослідницьких об'єктах, категоричність суджень, невміння відмовляти, надмірна "включеність" у певну проблему, "залежність" від пошукової діяльності, інтелектуальне виснаження та емоційне вигорання, зневіра, розчарування, підвищені роздратованість та агресивність, перфекціонізм, бажання копати "до фундаменту" навіть там, де варто зупинитись; *в середовищному сенсі*: зменшення уваги до власної родини та брак вільного часу, сарказм / інтелектуальний снобізм в оцінюванні менш успішних колег (науковців), висока грошова вартість наукових розробок; *у фізіологічному сенсі*: малорухливість, зіпсований зір, переважно від систематичного розумового напруження, переживань.

Крім того, було відмічено, що велика кількість рутинної роботи іноді сприяє зниженню мотивації та інтересу до науково-дослідницької діяльності.

Як свідчать результати експерименту, зазначені негативні зміни у розвитку особистості відбулися у 47 % докторів педагогічних наук, 22 % – кандидатів і 1 % аспірантів, що свідчить про тривалість перебігу наукових розвідок.

У ході проведеного етапу експерименту з'ясовано, чи після певних негативних змін у розвитку особистості науковців задовольняють отримані ними результати, чи вони відчувають потенційні можливості для подальшого творчого зростання, що представлено у таблиці 3.

Таблиця 3

	Чи задовольняють Вас Ваші досягнення у науково-дослідницькій діяльності? (у %)		
	так	частково	ні/складно відповісти
доктори педагогічних наук	53	37	10
кандидати педагогічних наук	44	44	12
аспіранти педагогічних спеціальностей	47	35	18
	Чи відчуваєте Ви достатньо потенційних можливостей для подальшого творчого зростання? (у %)		
	так	ні	важко відповісти
доктори педагогічних наук	84	0	16
кандидати педагогічних наук	89	0	11
аспіранти педагогічних спеціальностей	77	6	17

На основі самоаналізу результатів власної діяльності всі респонденти впевнені, що в ході науково-дослідницької роботи вдосконалився рівень їх професіоналізму.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Отже, в ході діагностувального етапу експериментального дослідження проведеного серед докторів та кандидатів педагогічних наук та аспірантів педагогічних спеціальностей ВНЗ та освітніх установ різних регіонів України було з'ясовано основні мотиви, які спонукають педагогів-дослідників до науково-дослідницької діяльності. Виявлено значні позитивні та певні негативні зміни, що відбуваються в розвитку особистості у процесі науково-дослідницької діяльності. Спостерігається вдосконалення рівня професіоналізму та наявність значного потенціалу для подальшого творчого зростання. Наведені показники носять дещо суб'єктивний характер, оскільки ґрунтуються на самооцінці та самоаналізі респондентами результатів своєї діяльності. Але значний досвід науково-дослідницької роботи та безпосередня участь у ній досліджуваних науковців дозволили нам використовувати отримані дані за основу дослідження. Їх достовірність буде додатково перевірена у подальших пошуках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Кловак Г. Т. Генеза підготовки майбутнього вчителя до дослідницької педагогічної діяльності у вищих педагогічних навчальних закладах України (кінець XIX – XX століття) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / Г. Т. Кловак. – Київ, 2005. – 42 с.
2. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : [навчальний посібник] / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – [2-е вид., перероблене і доповнене]. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 208 с.
3. Кривонос О. М. Науково-дослідна робота в системі підготовки здобувача вищої освіти за напрямом підготовки 6.040302 "Інформатика*" [Електронний ресурс] / О. М. Кривонос // Гуманітарний вісник ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". Тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору". – К. : Гнозис, 2015. – Додаток 1 до Вип. 36. – Том IV (64). – С. 252–260. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/19480/1/Kryvonos.pdf>.
4. Пехота О. М. Основи педагогічних досліджень : від студента до наукової школи : [навчально-методичний посібник] / О. М. Пехота, І. П. Єрмакова. – Миколаїв : Іліон, 2011. – 340 с.
5. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : [підручник] / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2002. – 295 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Klovak H. T. Geneza pidhotovky maibutnioho vchytelia do doslidnyts'koï pedahohichnoi diial'nosti u vyshchyykh pedahohichnykh navchal'nykh zakladakh Ukrainy (kinets' XIX – XX stolittia) [Genesis of the Prospective Teachers' Training for the Investigative Pedagogical Activity in Higher Educational Institutions of Ukraine (of the Late XIX – XX century)] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora ped. nauk : spets. 13.00.01 "Zagal'na pedagogika ta istoriia pedagogiky" / H. T. Klovak. – Kyiv, 2005. – 42 s.
2. Kovalchuk V. V. Osnovy naukovykh doslidzhen' [Fundamentals of Research Activities] : [navchal'nyi posibnyk] / V. V. Kovalchuk, L. M. Moiseev. – [2-he vyd., perepoblene i dopovnene]. – K. : VD "Profesional", 2004. – 208 s.
3. Kryvonos O. M. Naukovo-doslidna robota v systemi pidgotovky zdobuvacha vyshchoi osvity za napriamom pidgotovki 6.040302 "Informatyka*" [Research Scientific Work in the Training System of the Applicant of Higher Education in the Preparation Direction 6.040302 "Computer Science*"] [Elektronnyi resurs] / O. M. Kryvonos // Gumanitarnyi visnyk DVNZ "Pereiaslav-Khmel'nytskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni Hrygoriia Skovorody". Tematychnyi vypusk "Vyshcha osvita Ukrainy u konteksti integratsii do yevropeys'koho osvitiioho

prostoru" [Humanities Bulletin of Shee "Pereyaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University Named after Grigory Skovoroda". Thematic Issue "Higher Education of Ukraine in the Context of Integration to European Educational Space"]. – К. : Hnozys, 2015. – Dodatok 1 do Vyp. 36. – Tom IV (64). – S. 252–260. – Rezhym dostupu : <http://eprints.zu.edu.ua/19480/1/Kryvonos.pdf>.

4. Piekhota O. M. Osnovy pedahohichnykh doslidzhen' : vid studenta do naukovoi shkoly [Foundations of Educational Research : From a Student to the School of Sciences] : [navchal'no-metodychnyi posibnyk] / O. M. Piekhota, I. P. Yermakova. – Mykolaiv : Ilion, 2011. – 340 s.
5. Sheiko V. M. Orhanizatsiia ta metodyka naukovo-doslidnyts'koi diial'nosti [The Organization and Methods of Research Activities] : [pidruchnyk] / V. M. Sheiko, N. M. Kushnarenko. – [2-he vyd., perepob. i dop.]. – К. : Znannia-Pres, 2002. – 295 s.

Бирук Н. П. Влияние научно-исследовательской деятельности на развитие личности педагога-исследователя.

В статье представлены результаты диагностического этапа эксперимента, проведенного среди докторов и кандидатов педагогических наук, аспирантов педагогических специальностей классических, педагогических, гуманитарных, профильных, университетов, учреждение последипломного образования, колледжей и коллегіумов разных регионов Украины. Проанализированы основные мотивы и отношение ученых к научно-исследовательской деятельности, выявлены достижения личностного и профессионального роста респондентов; выделены позитивные и негативные изменения в развитии личностей ученых, также выявлен уровень их удовлетворенности результатами собственных исследований.

Ключевые слова: научно-исследовательская деятельность, педагог-исследователь, профессиональный и творческий рост, мотивация исследователя.

Biruk N. P. The Impact of Scientific-Investigative Work on the Development of the Personality of a Teacher-Researcher.

Today the state of education and science has reached a high level of informatization, which often leads to lower levels of a search activity and the level of the personality's scientific-investigative work. A new system of education should teach to solve problems, have and gain knowledge. Poll results of doctors and candidates of pedagogical sciences, postgraduates of educational specialties of classical, teacher's training, humanitarian, specialized universities, graduate education establishments, colleges and collegіums of different regions of Ukraine are given in the article. Analysis of the results of this study confirmed the importance of scientific-investigative research for professional advancement, formation of the research competence, self-development of a teacher-researcher. Moreover, the experiment examined scientists' motivation and attitude to scientific-investigative work and achievements of respondents' personal and professional advancement. The result of the research was to point out principal reasons that motivate scientists to research; to determine positive and negative changes that occurred in the development of their personality. The level of potential possibilities for further scientific-investigative work, improvement of professionalism and satisfaction with their own achievements were presented in the article. The most important explanation on the start-up period of the scientific-investigative work is as follows: the involvement of teachers-scholars into this activity during their students' years; prestige of this status and the fact that their parents were engaged in the research work. The figures are a little subjective, as they are based on respondents' self-appraisal and self-analysis of the results of their activity, but significant experience in scientific-investigative work and direct participation of the scientists investigated allowed us to use the data as the basis of the study. Their adequacy will be checked in our further research. Data presented in this article can be used to work with university students and postgraduates teaching them subjects connected with scientific-investigative work to demonstrate positive changes in intellectual, procedural, psychological, communicative and physiological meaning that occur in advancement of the personality while working at the study.

Key words: research activity, teacher-researcher, professional and creative advancement, motivation of the researcher.